

Harmonie je krásnější než unisono

Za rozmanité anarchistické hnutí

Margaret Killjoy

23.3.2024

K anarchistickému hnutí jsem se připojila v době sklonku alterglobalizačního hnutí, globálního povstání proti politice „rozvinutých“ národů, které ožebračovaly a okrádaly národy globálního jihu. Pochovali jsme bok po boku s odbory, domorodými organizacemi a náboženskými rebely. Někdy se nám povedlo zarazit globální summity o volném obchodu. Jindy jsme dostali řádnou nakládačku za to, že jsme se o to pokusili.

Byli jsme úspěšnější, než jsem si ze začátku uvědomovala, jak jsem říkala, přidala jsem se na sklonku hnutí, kdy už jsme těch vítězství neměli tolik. Bylo to po 11. září a patriotismus a islamofobie byly ve Spojených státech v kurzu, takže jsme v té době měli nižší podporu, a co je důležitější, policie ve velké míře prokoukla naši taktiku. Každá taktika má klesající míru úspěšnosti. A přece skutečnost, že tato revolta byla globální a tak silně rozmanitá, znamenala, že jsme dosáhli výsledků. Neuvědomovala jsem si, jak velkých výsledků jsme dosáhli, dokud jsem si nepřečetla esej Davida Graebera nazvanou *Šok z vítězství*.

Anarchisté utvářeli živoucí a konfrontační kontingent na každé alterglobalizační demonstraci. Black bloc byl samozřejmě vždy jen špičkou anarchistického ledovce a anarchisté (někteří dokonce nosili i jiné barvy!) byli zapojeni na všech úrovních organizace. Naše politika se jedinečně hodí k facilitaci schůzek a přijímání rozhodnutí napříč rozličnými skupinami vzájemně si rovných lidí, jelikož my sami nemáme hierarchie a všechna naše interní rozhodnutí se činí mezi, inu, mezi rozličnými skupinami vzájemně si rovných lidí.

Black bloc byl samozřejmě vždy jen špičkou ledovce, ale stejně to bylo nádherné a jsem stále hrdá na to, že jsem se toho účastnila. Desítky nebo stovky nebo tisíce lidí oblečených do černé, aby bylo těžší vybrat jednotlivce a zatknout je nebo vystavit represí. A v tom moři černé barvy byly vlajky. Všude vlajky. Anarchisté z Baltimoru ze Severovýchodní Federace Anarchokomunistů (NEFAC) se svými černorudými vlajkami. Anarchisté z lesů Oregonu se svými černozeleňými. Crust-punkeři a počítačovní piráti měli slabost pro lebkky a zkřížené hnáty. A já, já jsem nosila černou vlajku, jednobarevnou černou vlajku. Anarcho-anarchismus. Anarchismus bez přívlastků. Vše zastřešující anarchismus. Tenkrát jsem pro to ještě neměla tyhle výrazy (a anarcho-anarchismus je spíš vtípek). Kdybyste se mě tenkrát zeptali, rekla bych vám „Jsem prostě anarchistka“.

Moře černého oblečení, nošené z důvodu solidarity a v něm skupiny odlišené jejich vlastními barvami, jejich vlajkami. Lidé ty vlajky používali takticky, jako způsob, aby se afinitní skupiny v tom anonymním davu našly. Některé ambicióznější skupiny je požívaly ke komunikaci jako signalizační praporky. Některé vlajky byly používány k obraně, k tomu aby se policie udržela od těla. Některé byly využívány ofenzivně k ničení majetku nadnárodních korporací, proti kterým jsme stáli, nebo byly malé vlajky připevněny na velké tyče a ty se používaly k útokům na fašouny a bránilo se tak jejich organizování.

Nechci z vlajek dělat nějakou modlu, nebo vyzdvihovat symboly na pozici, kterou si nezaslouží, ale byla v tom krása. Byly vizuálním znázorněním toho, jak všechny ty rozdílné tendence, proudy a frakce společně dělaly něco nebezpečného, odvážného a krásného.

Když dva nebo více lidí zpívají ve stejnou dobu stejný tón, říká se tomu unisono. Když dva nebo více lidí zpívají různé tóny ve stejné tónině, říká se tomu harmonie.

Nechci znevažovat unisono. Díky unisonu máme sborové halekačky, které pozvedají punkové songy do vznosných výšin. V raném středověku nám unisono dalo tzv. „liturgickou píseň“. Může to být nádherné. Je to ale také limitující. Polyfonie a harmonie jsou nástroje, které využívá většina hudebníků, které posloucháme dnes.

Proč tedy požadujeme, aby naše hnutí bylo liturgickou písní, jako bychom snad patřili k církvi z osmého století?

Dokonce i jednotlivé tóny v hudbě nejsou tak prosté a čisté, jak by se mohlo zdát. Když se podíváte na spektrogram tónu zahraného na nějaký nástroj (spektrogram je vizuální znázornění zvuku), obvykle

neuvíďte na křivce jen jednu svislou čáru jako znázornění jednoho tónu, ale celou spoustu čar představujících další tóny zvané alikvótní tóny. Pouze syntetizátor, produkující jednoduchou formu vlny, vám může poskytnout čistý tón bez alikvótních tónů. V hudbě prakticky nikdy tyto čisté tóny nepoužíváme.

Alikvótní tóny (a dynamika, ale to už je mimo záběr tohoto eseje) jsou důvodem, proč tón C zahráný na hoboj zní jinak než tón C zahráný na klavír nebo zazpíváný dvěma různými zpěváky. Některé z těchto alikvótních tónů jsou jen oktávou základního tónu, ale existuje zde komplikovaná harmonická struktura, která pokrývá celé audio spektrum. Podle těchto jemných alikvótních tónů dokážeme instinktivně rozpoznat jednotlivé nástroje.

Naučila jsem se o tom víc, než jsem původně zamýšlela, když jsem zkoumala, jak si vyrobit zvonkohru. Vše od toho, jak je zvonkohra zkonstruována, po vzdálenost od posluchače, ovlivňuje, které alikvótní tóny jsou zdůrazněny – které čáry jsou nejvyšší nebo nejslyšitelnější pro ucho. Zvonkohra může znít z určité vzdálenosti jako durový akord a z jiné zase jako akord molový.

Výsledkem tohoto konkrétního zkoumání bylo to, že jsem vzdala pokusy vyrobit si svou vlastní zvonkohru v molové tónině. Možná jednou...

Naše hnutí jsou rozmanitá. I když se snažíme jednat unisono, každá z našich osobností a každá z tendencí v našich hnutích nabízí své vlastní alikvótní tóny. Svou vlastní strukturu.

A tak, spíše než se nutit zpívat unisono, bychom se měli naučit harmonizovat. Dokonce ani naše harmonie nebude perfektní, jelikož individuální alikvótní tóny znějí v různých tóninách, ale jsou to právě tyto nedokonalosti, které nás definují, dělají nás jedinečnými a díky kterým jsme (stejně jako hudba) působiví.

Když jsem se poprvé zapojila do hnutí, byl tím nejvýraznějším vnitřním rozkolem spor rudý versus zelený anarchismus. Třídně zaměřený anarchismus a environmentálně zaměřený anarchismus.

Na jednom punkovém koncertu v New York City mi nějaký rudý anarchistka řekl: „Když pojeděš na západ, všichni tam mají vasektomii a chodí šounit do lesů.“

Myslím, že ten člověk, který mi to řekl, se snažil znít pohrdavě vůči těm mytickým primitivistům ze západního pobřeží, ale to, co řekl, mi utkvělo v hlavě ze dvou důvodů: zaprvé jsem nikdy před tím ani potom nikoho jiného neslyšela použít slovo „šounit“, ale i tak mi z kontextu hned došlo, že tím chce říct, že šoustají. Zadruhé jsem si uvědomila, že bych taky chtěla šounit v lesích. Znělo to lákavě.

Obě strany té rudé versus zelené debaty předložily pádné argumenty: i pokud by se dělníci zmocnili stávající mašinérie odcizení a environmentální devastace, stále bychom byli odcizení a žili na zničené planetě; přitom je ovšem krajně nepravděpodobné, že bychom bez organizace dosáhli čehokoliv významného. Ohromné spoustě z nás, pravděpodobně většině z nás, připadalo jako očividné, že stojí za to poslouchat obě strany a že to rozdělení často spočívalo také v sémantice.

V průběhu let se povaha rozporu měnila a jeden rozkol střídal druhý. Na čas měla tato dichotomie podobu povstání versus aktivismus.

Rozkol měl ve svém jádru vždy to stejné pnutí. Pnutí mezi řádem a chaosem, organizací a odmítáním organizování se.

Tento rozkol byl vždy, jako tolik dichotomií před tím, falešnou dichotomií.

Když slyším lidi říkat „anarchie je řád!“ nebo „anarchie je chaos!“ to jediné, co mě napadá je... ano. Oba máte pravdu.

Buďte prosím tak laskaví a představte si trojúhelník. Každý, kdo mě zná, ví, že prostě v nějaký okamžik do hovoru zamotám trojúhelníky.

Kdykoliv narazíte na dichotomii, u které máte podezření, že je falešná, namalujte ji do trojúhelníku. Tři stejné strany. Namalujte jej obráceně s jednou stranou nahoře a rohem dole, protože takhle to vypadá nejvíc cool. Proč ne?

Na jednu stranu, řekněme třeba na levou stranu, napište chaos. Na pravou stranu napište řád.

Prozatím nechme třetí stranu prázdnou.

Když si většinová společnost v tomto kontextu představí „chaos“, má často tendenci jej označit jako „anarchii“. Mají tím na mysli nedostatek organizace, nedostatek týmové spolupráce, nedostatek řízení a účelnosti. Když si většina lidí představí „řád“ v tom nejextrémnějším smyslu toho slova, vybaví si fašismus a diktaturu a podřízení jedince celku. Pokud si lidé představí tuto dichotomii jako jednu čáru, jako osu chaos versus řád, většina lidí bude přirozeně tíhnout někde ke středu. Ke kompromisu mezi těmito dvěma pozicemi. K demokracii, nazvěme si to tak. To je opevnění, které chrání jedince proti autoritářské vládě a komunitu chrání před excesy jedinců, jako je třeba vražda.

My ale nemáme jen jednu osu. My tu čáru zlomíme pod úhlem 60 stupňů, takže prostředkem je teď spodní roh trojúhelníku na naší kresbě (nebo horní roh, pokud jste nedokázali odolat pokušení namalovat pyramidu). Kompromisem mezi oběma extrémy je ten roh. Demokracie, opět si to tak můžeme pojmenovat.

Co je potom ta horní linka, která spojuje řád a chaos, místo toho, aby je rozdělovala a jasně je od sebe odlišovala?

Tu horní čáru navrhuji (a nejspíše vás tím nepřekvapím) nazvat anarchismus. V této formě nákrese s trojúhelníkem představuje spodní roh bod kompromisu, zatímco spojující čára nahoře představuje syntézu. Ty nejlepší součásti z každé z obou stran spojeny do soudržného celku.

Syntézou chaosu a řádu je, inu, chaotický řád. Nebo dynamická organizace. Organické strukturování. Anarchismus. Říkejte si tomu jak chcete.

Anarchismus se učí z chaosu – neustále se měnících okolností světa, našich individuálních a kolektivních vášní a výstřelků – a učí se z řádu – že jen prostřednictvím struktury můžeme něco vybudovat.

Budujeme struktury, když se nám to hodí a udržujeme je dokud se nám to hodí – ať už je to záležitost týdnů, generací nebo celých věků. Budujeme struktury, které jsou konstruovány tak, aby se přizpůsobovaly a měnily.

Je to rozdíl mezi tím, jak roste strom a jak se formuje, oproti tomu, jak se staví většina budov. Strom se při růstu přizpůsobuje podmínkám. Strom v lese kromě koruny nebude hýřit větvemi, zatímco strom na poli poroste do všech směrů, aby využil hojnost slunečního záření. Strom v lese je chráněn před větrem kolektivem svých druhů, zatímco strom na poli si musí jako větrolam posloužit sám. Pokaždé když raší a následně se rozvětňuje nová větev, děje se to tam, kde se to právě zdá nejvhodnější, místo toho aby se to dělo podle nějakého předem daného plánu. Některé větve chřadnou a odpadají, zatímco jiné sílí a rozvětvují se.

Většina budov se naopak staví podle plánů. Obzvláště v moderní éře se většina budov staví podle stylů převzatých z jiných částí světa. Přírodě se spíše vzpíráme, než abychom se jí přizpůsobovali. Stavíme na dálném severu nákupní střediska s plochou střechou a vzdorujeme sněhové zátěži tím, že budujeme extrémně silné stropy, místo toho, abychom stavili prudce zešikmené střechy, ze kterých sníh přirozeně odpadá. Stavíme ze dřeva a sádkartonu na pouštích a vytápění a chlazení domů řešíme pálením fosilních paliv, místo toho, abychom využili nepálené cihly, které slouží k izolaci i pro pasivní akumulaci tepla.

Neexistuje žádná rozumná definice slova „řád“, která by vylučovala způsob, jakým roste strom. Není nahodilý. A přece může být také chápan jako chaotický v tom, že reaguje na komplexní podněty způsobem, který nelze ihned a snadno popsat a pochopit.

Strom je organicky strukturovaný. Právě takový by měl být i anarchismus.

Rozmanitost našeho hnutí je a vždy byla jeho silou. Naši protivníci mají rigidní systém velení a obvykle fungují na základě průhledného souboru podmíněných příkazů (if/then). (Super, dokázala jsem do této organicky strukturované směsice metafor zahrnout trojúhelníky, les, hudební teorii a teď i programování). Často můžeme předvídat policejní reakci na každou danou situaci a můžeme jednat rychleji a změnit struktury a taktiku.

Hodil by se nám o něco silnější „řád“ v rámci našeho „chaotického řádu“, alespoň z mého pohledu (nejsem zrovna na nějaké teoretizování z křesla, když už tak právě teď teoretizuji z futonu). Nemusíme se bát budovat struktury a organizace se stanovenými cíli a principy. Musíme si jen pamatovat, že v tom sboru budeme každý zpívat jiné tóny. Jakákoliv organizace, kterou budujeme, by v sobě měla mít zakomponován ohled na další organizace, jednotlivce a ideologické pozice. Strom není les – koexistuje s lišejníkem a zvířaty, s kapradím, houbami a trnám. Nemůžeme vybudovat jedinou anarchistickou organizaci, ale raději anarchistické organizace, které vítají existenci dalších anarchistických a neanarchistických avšak podobně smýšlejících organizací.

Všechny strategie, které rozvíjíme, musí být strategie, které vychází z našich silných stránek. Abychom vybudovali svět, ve kterém je možných mnoho světů, musíme používat strategie, které spoléhají na to, že jiní lidé mají jiné strategie. Pokud organizujeme nenásilný protest, musíme jej koordinovat s lidmi, kteří si přejí výtržnosti. Pokud budujeme masová hnutí, musí to být masová hnutí, která nezaprodají autonomní buňky operující v noci. Když rozbíjíme výlohy, měli bychom sloužit jako bubny zdůrazňující celkový sbor, ne jako rozčilující narušení písně (čímž chci říct, že bychom měli rozbít výlohy takovým způsobem, který přiměje policii zareagovat způsoby, jakými chceme, aby reagovala, abychom ji odložili od a nikoli k těm, s kým jsme solidární).

Tento sám sebe dirigující orchestr, jehož jsme součástí, je nádherný. Jeho chvíle kakofonie mohou být také krásné, nebo jsou možná jen cenou, kterou platíme za to, že jsme součástí tak velkého a skvělého ansámblu. Nejkrásnější ale je, když přecházíme z harmonie do harmonie, když máme volnost jednat tak, jak to nejvíce prospívá celku, bez toho, že by nám někdo rozkazem přiděloval nějakou specifickou roli.

Budeme znovu hrát staré písně a motivy a budeme rozvíjet věci zcela nové. Budeme se rozvíjet jako stromy. Co se však nestane, je to, že by se mi povedlo nějak zdárně zakončit všechny ty rozličné zašmodrchané metafory, které jsem v tomto textu použila.

Někteří lidé však stále mohou jít šounit do lesů.

Margaret Killjoy
Harmonie je krásnější než unisono
Za rozmanité anarchistické hnutí
23.3.2024

Získáno 12. 1. 2025 z

<https://anarchoctenar.noblogs.org/post/2024/03/23/margaret-killjoy-harmonie-je-krasnejsi-nez-unisono>

Překlad: Anarchočtenář

Původní anglický text:

<https://theanarchistlibrary.org/library/margaret-killjoy-harmony-is-more-beautiful-than-unisono>

<https://margaretkilljoy.substack.com/p/harmony-is-more-beautiful-than-unisono>

anarchistickaknihovna.org